

Στα ίχνη των ανακτόρων του βιβλικού βασιλιά Δαβίδ

Του Steven Erlanger - International Herald Tribune

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/news/columns_2KathiLev&xml/&aspKath/columns&fdate=06/08/2005

Τα ανάκτορα του βασιλιά Δαβίδ ισχυρίζεται ότι εντόπισε σε ανασκαφή στην ανατολική Ιερουσαλήμ Ισραηλινή αρχαιολόγος. Το έργο της χρηματοδοτήθηκε από το νεοσυντηρητικό Ινστιτούτο Μελετών Salem Center στην Ιερουσαλήμ, το οποίο ιδρύθηκε από Αμερικανοεβραίο επικεφαλής επενδυτικής τράπεζας, που επιθυμεί να συμβάλει στην επιστημονική υποστήριξη της αντίληψης της Βίβλου ως αναπόσπαστου τμήματος της εβραϊκής ιστορίας.

Η ανακάλυψη, εάν όντως πρόκειται για το παλάτι του βιβλικού ήρωα και βασιλιά, θα μπορούσε να αποτελέσει την αρχαιολογική είδηση της χρονιάς. Όμως, άλλοι πανεπιστημιακοί, που επισκέφθηκαν το χώρο των ανασκαφών έχουν ενδοιασμούς σχετικά με το εάν τα τοιχία των θεμελίων, που ανακάλυψε η κ. Ελιάτ Μαζάρ αποτελούν τμήμα των ανακτόρων του Δαβίδ. Ωστόσο, αναγνωρίζουν ότι το εύρημά της είναι ένα σπάνιο και σημαντικό εύρημα, εφόσον πρόκειται για δημόσιο κτίριο του 10ου αιώνα π.Χ. περίπου. Στα ερείπιά του βρέθηκαν θραύσματα κεραμικών από την εποχή του Δαβίδ και του Σολομώντα και η κυβερνητική σφραγίδα ενός αξιωματούχου που αναφέρεται στο βιβλίο του Ιερεμία.

Για μια περίπου δεκαετία η Μαζάρ θεωρούσε ότι γνώριζε τη θέση των θρυλικών ανακτόρων, όπως την περιγράφει η Βίβλος, δηλαδή ακριβώς έξω από τα τείχη της παλαιάς πόλης της Ιερουσαλήμ. Σήμερα είναι πεπεισμένη ότι την έχει εντοπίσει. Εάν τελικώς δικαιωθεί, η ανακάλυψή της θα αναζωπυρώσει την τεράστια διαμάχη με αιτία το ερώτημα εάν και κατά πόσο το βασίλειο του Δαβίδ και του Σαμουήλ έχει ιστορική σημασία. Η Βίβλος αποτελεί έναν σχετικά έγκυρο οδηγό για την υποστήριξη αυτής της ιδέας, όμως ορισμένοι διερωτώνται μήπως επρόκειτο για μια μικρή ομάδα οπλαρχηγών, διαφορετικών φυλών, οποίοι βασίλευαν επί ενός ακόμα σκονισμένου λόφου.

Η ανακάλυψη της Ελιάτ Μαζάρ θα χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα και στη μεγάλη διαμάχη για την Ιερουσαλήμ, εάν η πόλη είναι πράγματι το λίκνο των Εβραίων. Ή εάν, όπως πιστεύουν οι Παλαιστίνιοι και πίστευε και ο Γιασέρ Αραφάτ, η καταγωγή των Εβραίων από την Ιερουσαλήμ δεν είναι παρά ένας θρησκευτικός μύθος, που σήμερα δικαιολογεί την κατοχή και την αποικιοκρατία.

Ο καθηγητής αρχαιολογίας στο πανεπιστήμιο του Αλ Κουντς, Χανί Νουρ ελ Ντιν, θεωρεί τη «Βιβλική αρχαιολογία» προσπάθεια των Ισραηλινών αρχαιολόγων «να εντάξουν ιστορικά ευρήματα σε βιβλικό πλαίσιο». «Ο σύνδεσμος μεταξύ ιστορικών τεκμηρίων και βιβλικής αφήγησης –η οποία γράφτηκε πολύ αργότερα– είναι τις περισσότερες φορές ανύπαρκτος. Υπάρχει ένα είδος μύθου σχετικά με τον 10ο αιώνα. Γίνεται προσπάθεια να συνδεθούν όλα τα ευρήματα με τη βιβλική αφήγηση. «Έχουν ένα κουμπί και προσπαθούν να φτιάξουν ολόκληρο κοστούμι από αυτό», τονίζει ο καθηγητής.

Άλλοι Ισραηλινοί αρχαιολόγοι δεν είναι τόσο σίγουροι ότι η Μαζάρ ανακάλυψε το παλάτι, τον οίκο, τον οποίο ο Χιράμ, βασιλιάς της Τύρου, έκτισε για τον νικηφόρο βασιλιά, όπως τουλάχιστον αναφέρει ο Σαμουήλ (II, κεφάλαιο 5). Ενδέχεται επίσης να πρόκειται για το φρούριο της Σιώνος, το οποίο ο βασιλιάς Δαβίδ κατέκτησε και απέσπασε από τη φυλή που κατείχε την Ιερουσαλήμ πριν από αυτόν, ή για κάποιο άλλο κτίριο που δεν αναφέρεται στη Βίβλο.

Όμως οι συνάδελφοι της Μαζάρ αναγνωρίζουν ότι η ανακάλυψή της είναι εκπληκτική. Πρόκειται για τμήμα των θεμελίων ενός ευμεγέθους κτιρίου, φοινικικής τεχντροπίας, χτισμένο μεταξύ του 10ου και 9ου αιώνα, την εποχή του ενωμένου βασιλείου του Δαβίδ και του Σολομώντα.

«Πρόκειται για ιδιαίτερα σημαντική ανακάλυψη, δεδομένου ότι έχουμε ελάχιστα δείγματα της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας του ενωμένου βασιλείου», υποστηρίζει ο γνωστός αρχαιολόγος

του πανεπιστημίου Μπαρ-Ιλαν της Ιερουσαλήμ, Γκεμπριέλ Μπαρκάι. «Μπορούμε με κάθε επιφύλαξη να πούμε ότι πρόκειται για ένα από τα πρώτα ευρήματα της Ιερουσαλήμ την εποχή του Δαβίδ και του Σολομώντα. Πρόκειται για μια περίοδο που έκρυβε καλά τα μυστικά της στους αρχαιολόγους τον περασμένο αιώνα».

Η 48 ετών Ελιάτ Μαζάρ είναι εγγονή διάσημου αρχαιολόγου, με τον οποίο εκπαιδεύτηκε. Έκανε διδακτορικό στο εβραϊκό πανεπιστήμιο, είναι χήρα αρχαιολόγου και έχει εργαστεί και επιβλέψει σε δεκάδες δικές της ανασκαφές.

«Η αρχαιολογία είναι ένα τεχνικό επάγγελμα, όμως όταν σκάβεις έχοντας στο νου τις ιστορικές πηγές, τα πάντα μπορούν να συμβούν. Εργάζομαι με τη Βίβλο στο ένα χέρι και τα σκαπτικά εργαλεία στο άλλο, προσπαθώντας να υπολογίζω τα πάντα», τονίζει η Μαζάρ.

Ο Ναός του Σολομώντα

Με έρεισμα το κεφάλαιο από το δεύτερο βιβλίο του Σαμουήλ, αλλά και το συνολικό έργο ενός αιώνα αρχαιολογικών ανασκαφών στην περιοχή, η Μαζάρ υπέθεσε ότι τα φημισμένα κλιμακωτά ερείπια που ανακαλύφθηκαν στο παρελθόν αποτελούσαν τμήμα του φρουρίου που κατέκτησε ο Δαβίδ. Κατά συνέπεια το παλάτι του θα είχε χτιστεί ακριβώς έξω από τα αρχικά τείχη της πυκνοκατοικημένης πόλης, προς τον Βορρά, στο δρόμο προς το Ναό που έκτισε ο γιος του Σολομώντα.

«Όταν οι Φιλισταίοι συγκεντρώθηκαν να πολεμήσουν, η Βίβλος αναφέρει ότι ο Δαβίδ κατέβηκε από την οικία του στο φρούριο», δηλώνει η Μαζάρ με μια λάμψη στα μάτια. «Ίσως αυτό να σημαίνει κάτι, ίσως και όχι. Όμως αναρωτήθηκα, από πού ακριβώς κατέβηκε. Θεωρητικά από εκεί όπου έμενε, από το παλάτι του. Οπότε αυτό θα πρέπει να βρίσκεται κάπου εδώ», συμπλήρωσε η Μαζάρ. Έτσι το 1997 συνέταξε ένα έγγραφο, προτείνοντας τη διενέργεια νέας ανασκαφής στο ίδιο σημείο, στα ανατολικά της Ιερουσαλήμ.

Η Μαζάρ εργάζεται πάνω στα ευρήματα των αρχαιολόγων που προηγήθηκαν, ιδιαίτερα του Ρόμπερτ Μακάλιστερ στα 1920, της Καθλίν Κένιον στα 1960 και του Γιγκάλ Σίλο στις δεκαετίες '70 και του '80. Η Κένιον ανακάλυψε ίχνη καλοδοουμένων λίθων και πρωτοαιολικών χαρακτήρων, τα οποία κοσμούσαν τις κορυφές κίωνων, στοιχεία δηλαδή ενός μεγάλου και διακοσμημένου κτιρίου.

Τα ανάκτορα του Δαβίδ ήταν το θέμα της τελευταίας συζήτησης της Μαζάρ με τον παππού της, ο οποίος πέθανε πριν από 10 περίπου χρόνια. «Πήγαινε και βρες πού ανακάλυψε η Κένιον κίονες με πρωτοαιολικούς χαρακτήρες και ξεκίνα από εκεί», την είχε συμβουλευσει. Πέντε μήνες αργότερα, με ειδική χρηματοδότηση και άδεια από το Ίδρυμα Ir David, που ελέγχει τη συγκεκριμένη περιοχή, και με την ακαδημαϊκή χορηγία του εβραϊκού πανεπιστημίου, η αρχαιολόγος άρχισε τελικά τις ανασκαφές, ανακαλύπτοντας ευρήματα του μνημειώδους δημοσίου κτιρίου της εποχής του Δαβίδ και του Σολομώντα.

Ο γνωστός καθηγητής αρχαιολογίας στο εβραϊκό πανεπιστήμιο και δεύτερος εξάδελφος της Ελιάτ Μαζάρ, Αμιχάι Μαζάρ, χαρακτήρισε το εύρημα «ένα μικρό θαύμα». Θεωρεί ότι το κτίριο ενδέχεται να είναι το Φρούριο της Σιώνος, το οποίο λέγεται ότι κατέκτησε ο Δαβίδ, στο οποίο έζησε ένα διάστημα και στη συνέχεια μετονόμασε Πόλη του Δαβίδ.

«Η ερμηνεία αυτή θα συζητηθεί. Όμως το επίτευγμα είναι μεγάλο. Το εύρημά της είναι σημαντικό ό,τι και εάν είναι», τονίζει ο Αμιχάι Μαζάρ. Γίνεται μεγάλη συζήτηση μεταξύ των αρχαιολόγων ως προς την πραγματική σημασία της Ιερουσαλήμ, εάν υπήρξε σημαντική πόλη, ή έστω πόλη την εποχή του Δαβίδ και του Σαμουήλ. Ορισμένοι θεωρούν ότι η σημασία της ήταν μικρή και το βασίλειο αμελητέο.